

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

2 päivänä joulukuuta 2009*

Asiassa C-89/08 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 26.2.2008,

Euroopan komissio, asiamiehinään V. Di Bucci ja N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa valittajien vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Irlanti, asiamiehenään D. O'Hagan, avustajanaan P. McGarry, BL, prosessiosoite Luxemburgissa,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja A.-L. Vendrolini,

* Oikeudenkäyntikielät: ranska, englantia ja italia.

Italian tasavalta, asiamiehenään R. Adam, avustajanaan avvocato dello Stato G. Aiello, prosessiosoite Luxemburgissa,

Eurallumina SpA, kotipaikka Portoscuso (Italia), edustajanaan solicitor R. Denton,

Aughinish Alumina Ltd, kotipaikka Askeaton (Irlanti), edustajinaan solicitor J. Handoll ja solicitor C. Waterson,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, K. Lenaerts, E. Levits sekä tuomarit A. Rosas, P. Kūris (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Löhmus, A. Ó Caoimh ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.3.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.5.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan komissio on vaatinut valituksessaan kumottavaksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06, Irlanti ym. vastaan komissio, 12.12.2007 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiassa alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytettävien kivennäisöljyjen vapauttamisesta valmisteverosta, jonka Ranska, Irlanti ja Italia ovat panneet täytäntöön, 7.12.2005 tehdyn komission päätöksen 2006/232/EY (EUVL 2006, L 119, s. 12; jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kivennäisöljyjen valmisteveroja koskevat direktiivit

- 2 Kivennäisöljyjen valmisteveroista on annettu useita direktiivejä; nämä ovat kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12), kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/82/ETY (EYVL L 316, s. 19) ja energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehysten uudistamisesta 27.10.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/96/EY (EUVL L 283, s. 51), jolla direktiivit 92/81 ja 92/82 kumottiin 31.12.2003 alkaen.

- 3 Direktiivin 92/81 8 artiklan 4 kohdan nojalla Euroopan unionin neuvosto saattoi komission ehdotuksesta antaa jäsenvaltiolle luvan ottaa käyttöön muita kuin mainitussa direktiivissä säädettyjä valmisteveron vapautuksia tai alennuksia.
- 4 Direktiivin 2003/96 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa säädetään, että direktiiviä ei sovelleta energiatuotteiden käyttöön kaksoiskäyttötuotteina eli tuotteina, jotka käytetään sekä lämmityspolttoaineeksi että muihin tarkoituksiin kuin moottoripolttoaineeksi tai lämmityspolttoaineeksi. Siitä lähtien, kun direktiiviä alettiin soveltaa 1.1.2004, alumiinioksidin tuotannossa käytettävän raskaan polttoöljyn valmisteverolla ei ole siis enää ollut vähimmäismäärää. Direktiivin 2003/96 18 artiklan 1 kohdassa annetaan lisäksi jäsenvaltioille lupa soveltaa edelleen 31.12.2006 saakka, jollei sitä ennen tehtävästä neuvoston tarkistuksesta muuta johdu, direktiivin liitteessä II tarkoitettuja alennettuja verokantoja ja vapautuksia, ja kyseisessä liitteessä mainitaan alumiinin tuotannossa käytettävän raskaan polttoöljyn vapauttaminen valmisteverosta Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiniaassa.

Asetus (EY) N:o 659/1999

- 5 [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 1 artiklan b alakohdan mukaan ”voimassa olevalla tuella” tarkoitetaan

” _ _

- v) tukia, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että

jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena.”

Asian tausta

- 6 Irlanti on vapauttanut valmisteverosta vuodesta 1983, Italian tasavalta vuodesta 1993 ja Ranskan tasavalta vuodesta 1997 kivennäisöljyt, joita käytetään alumiinioksidin tuotannossa Shannonin alueella, Sardiassa ja Gardannen alueella (jäljempänä riidanalaiset vapautukset).
- 7 Riidanalaisiin vapautuksiin annettiin lupa luvan antamisesta jäsenvaltioille direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti jatkaa erityistarkoituksiin käytettävien kivennäisöljyjen valmisteveroja koskevien voimassa olevien alennusten tai vapautusten soveltamista 19.10.1992 tehdyllä neuvoston päätöksellä 92/510/ETY (EYVL L 316, s. 16), luvan antamisesta tietyille jäsenvaltioille soveltaa tai edelleen soveltaa direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti myönnettyä alennettua valmisteveroa tai valmisteverosta vapauttamista tiettyihin erityisiin tarkoituksiin käytettäviin kivennäisöljyihin 13.12.1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/697/EY (EYVL L 321, s. 29) ja luvan antamisesta jäsenvaltioille soveltaa tai edelleen soveltaa tiettyihin erityistarkoituksiin käytettyihin kivennäisöljyihin valmisteveron alennuksia tai vapautuksia valmisteverosta direktiivissä 92/81/ETY säädetyn menettelyn mukaisesti 30.6.1997 tehdyllä neuvoston päätöksellä 97/425/EY (EYVL L 182, s. 22). Neuvosto on jatkanut riidanalaisen vapautusten voimassaoloa useaan otteeseen ja viimeksi 31.12.2006 saakka erityistarkoituksiin käytettäviin tiettyihin kivennäisöljyihin sovellettavista valmisteveron alennuksista määristä ja valmisteverovapautuksista 12.3.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/224/EY (EYVL L 84, s. 23).
- 8 Päätöksen 2001/224 viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että päätöksellä ei rajoiteta EY 87 ja EY 88 artiklaan perustuvien, yhteismarkkinoiden toiminnan

vääristymiin liittyvien mahdollisten menettelyjen tuloksia ja että sillä ei poisteta jäsenvaltioille EY 88 artiklan nojalla kuuluvaa velvoitetta ilmoittaa komissiolle mahdollisesti sovellettavista valtiontuista.

- 9 Komissio aloitti EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn jokaisen kyseessä olevan vapautuksen osalta kolmella 30.10.2001 tehdyllä päätöksellä. Komissio teki kyseisen menettelyn jälkeen riidanalaisen päätöksen, jonka mukaan
- Ranskan tasavallan, Irlannin ja Italian tasavallan 31.12.2003 asti myöntämät vapautukset alumiinioksidin valmistuksessa käytetyn raskaan polttoöljyn valmisteverosta ovat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea

  - tukea, joka on myönnetty 17.7.1990 ja 2.2.2002 välisenä aikana, ei peritä takaisin siltä osin kuin se ei sovellu yhteismarkkinoille, koska tämä olisi yhteisön oikeuden yleisperiaatteiden vastaista

  - tuki, jota myönnettiin 3.2.2002 ja 31.12.2003 välisenä aikana, ei ole EY 87 artiklan 3 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuva tukea, jos tuensaajien maksaman veron määrä ei ollut 13,01 euroa 1 000 kilolta raskasta polttoöljyä, ja

  - viimeksi mainittu tuki on perittävä takaisin.

- 10 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että riidanalaiset vapautukset ovat uutta tukea eivätkä asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdassa tarkoitettua voimassa olevaa tukea. Se perusti tämän arvioinnin muun muassa siihen, että riidanalaiset vapautukset eivät olleet voimassa ennen kuin EY:n perustamissopimus tuli voimaan asianomaisissa jäsenvaltioissa, että niitä ei ollut milloinkaan arvioitu eikä niille ollut annettu lupaa valtioneuvostojen perusteella ja että niitä ei ollut milloinkaan ilmoitettu.
- 11 Komissio huomautti lisäksi riidanalaisen päätöksen 69 perustelukappaleessa, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa ei voida soveltaa tässä tapauksessa.
- 12 Kun komissio oli esittänyt, missä määrin kyseiset tuet olivat yhteismarkkinoille soveltumattomia, se totesi, että kun otetaan huomioon vapautuksia koskevat päätökset ja se, että kyseiset päätökset tehtiin sen oman ehdotuksen perusteella, ennen 2.2.2002 – jolloin EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehdyt päätökset julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä – myönnettyjen yhteismarkkinoille soveltumattomien tukien takaisin periminen on ristiriidassa luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kanssa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

- 13 Italian tasavalta, Irlanti, Ranskan tasavalta, Eurallumina SpA ja Aughinish Alumina Ltd nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 16., 17. ja 23.2.2006 toimittamallaan kannekirjelmillä kanteet riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi kokonaisuudessaan tai osittain. Nämä eri asiat yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.
- 14 Kantajat vetosivat kanteidensa tueksi valituksenalaisen tuomion mukaan yhteensä 23 kanneperusteeseen, jotka koskivat muun muassa riidanalaisien vapautusten virheellistä määrittelyä uusiksi tuiksi, vaikka kyse oli voimassa olevista tuista, sekä luottamuksen-

suojan, oikeusvarmuuden, käsittelyaikojen kohtuullisuuden ja pätevyysolettaman periaatteiden ja *lex specialis derogat legi generali* -periaatteen, tehokkuusperiaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista. Ne vetosivat myös EY 87 artiklan virheelliseen soveltamiseen sekä kyseisen artiklan soveltamisen osalta perusteluvollisuuteen.

- 15 Valituksenalaisen tuomion 46 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin näihin kanneperusteisiin vetoamisesta riippumatta katsovansa aiheelliseksi ottaa esillä olevassa asiassa huomioon omasta aloitteestaan perusteen, joka koskee riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisen osalta.
- 16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti tältä osin ensin valituksenalaisen tuomion 47 kohdassa, että perustelujen puuttuminen tai riittämättömyys on oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva peruste, joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava huomioon omasta aloitteestaan, ja palautti mieliin yhteisön toimenpiteiden perusteluvollisuuden laajuutta koskevan oikeuskäytännön, minkä jälkeen se totesi, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä tutkinut, ovatko kyseessä olevat vapautukset uusia tukia vai voimassa olevia tukia, mutta se on asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan osalta vain ilmoittanut, ettei sitä voida soveltaa esillä olevaan asiaan, ilmoittamatta kuitenkaan syitä siihen, miksi näin ei voida tehdä.
- 17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 56–63 kohdassa, että esillä olevaan asiaan liittyvät erityiset seikat edellyttivät kuitenkin tutkittavan kysymystä siitä, voitiinko riidanalaisia vapautuksia pitää voimassa olevina tukina siitä syystä, että ne eivät olleet olleet tukia niiden käyttöönottohetkellä, vaan ne olivat muuttuneet tuiksi vasta myöhemmin yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että asianomaiset jäsenvaltiot olisivat muuttaneet niitä. Se katsoi näin ollen, että komission on perusteltava riidanalainen päätös oikeudellisesti riittävällä tavalla asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan sovellettavuuden osalta.

- 18 Kyseessä olevat erityiset seikat on esitetty valituksenalaisen tuomion 56–62 kohdassa seuraavasti.
- 19 Ensinnäkin useissa niistä päätöksistä, joissa annettiin lupa riidanalaisiin vapautuksiin, komission on todettu myöntävän, että nämä vapautukset eivät johda kilpailun vääristymiseen eivätkä ne rajoita yhteismarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan ole esitetty mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin ymmärtää, minkä vuoksi kilpailun vääristymisen käsitteellä olisi erilainen ulottuvuus verotuksen ja valtiontukien alalla. Useissa näistä päätöksistä on todettu myös, että komissio tarkastelee säännöllisesti kyseisiä vapautuksia varmistaakseen, että ne sopivat yhteen sisämarkkinoiden toiminnan ja perustamissopimuksen muiden tavoitteiden kanssa.
- 20 Toiseksi komissio on kuitenkin riidanalaisen päätöksen 97 perustelukappaleessa myöntänyt, että nämä sen omien ehdotusten perusteella tehdyt lupapäätökset ovat saattaneet antaa aiheen olettaa, että riidanalaisia vapautuksia ei voitu määrittellä valtiontuiksi niiden käyttöönottohetkellä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä se seikka, että tämä perustelukappale on tukien takaisinperintää koskevassa osassa, ei voi vähentää sen merkitystä.
- 21 Kolmanneksi riidanalaisille vapautuksille on annettu lupa ja niiden voimassaoloa on jatkettu toistamiseen neuvoston komission ehdotuksesta tekemillä päätöksillä, eikä päätöstä 2001/224 lukuun ottamatta missään näistä päätöksistä ole mainittu, että kyseiset vapautukset saattaisivat olla ristiriidassa valtiontukisääntöjen kanssa. Komissio korostaa lisäksi itse riidanalaisen päätöksen 96 perustelukappaleessa, että asianomaiset eivät odota komission esittävän neuvostolle ehdotuksia, jotka ovat yhteensopimattomia perustamissopimuksen määräysten kanssa.
- 22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 64 kohdassa, että komissio oli laiminlyönyt sille EY 253 artiklassa asetetun perusteluvollisuuden siltä osin kuin on kyse asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisestä esillä olevassa asiassa.

Asiansaisten vaatimukset

- 23 Komissio vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion, palauttamaan asian unionin yleiseen tuomioistuimeen uutta käsittelyä varten ja määräämään, että kummassakin oikeusasteessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.
- 24 Ranskan tasavalta, Irlanti, Italian tasavalta, Eurallumina SpA ja Aughinish Alumina Ltd pyytävät unionin tuomioistuinta hylkäämään valituksen ja velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 25 Eurallumina SpA vaatii toissijaisesti, että mikäli unionin tuomioistuin hyväksyy kuudennen valitusperusteen, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut kumota riidanalaista päätöstä siltä osin kuin siinä laajennetaan muodollinen tutkintamenettely koskemaan 31.12.2003 jälkeen myönnettyjä riidanalaisia vapauksia, se kumoaa valituksenalaisen tuomion yksinomaan tämän kohdan osalta.

Valitus

- 26 Komissio esittää valituksenalaisen tuomion kumoamista ja asian palauttamista unionin yleiseen tuomioistuimeen koskevan vaatimuksensa tueksi kuusi valitusperustetta.
- 27 Ensimmäisen valitusperusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ylittänyt toimivaltansa, kun se on ottanut omasta aloitteestaan huomioon perusteen, joka koskee riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista. Toinen valitusperuste koskee kontradiktorisen periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Kolmannessa valitusperusteessa on kyse EY 230 ja EY 253 artiklan, luettuna yhdessä EY 88 artiklan ja menettelyn kulkua valtiontukien alalla koskevien sääntöjen kanssa, virheellisestä soveltamisesta. Neljännen ja viidennen valitusperusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut EY 253 artiklaa, koska se on katsonut virheellisesti, että komissio on laiminlyönyt perusteluvollisuutensa

asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan sovellettavuuden osalta. Kuudennessa valitusperusteessa pyritään siihen, että unionin tuomioistuin katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut kumota riidanalaisista päätöistä siltä osin kuin siinä laajennetaan muodollinen tutkintamenettely koskemaan 31.12.2003 jälkeen myönnettyjä riidanalaisia vapautuksia.

Ensimmäinen valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ylittänyt toimivaltansa, kun se on ottanut omasta aloitteestaan huomioon perusteen, joka koskee riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista

Asianosainten lausumat

- 28 Ensimmäinen valitusperuste on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa komissio väittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti omasta aloitteestaan huomioon riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista koskevan perusteen, se meni asianosaisten määrittelemän oikeusriidan ulkopuolelle, loukkasi määräämisperiaatetta, lausui kanteen ulkopuolelta ja ylitti näin toimivaltansa ja teki oikeudenkäyntivirheen, joka on komission edun vastainen.
- 29 Komissio toteaa näiden väitteidensä tueksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen omasta aloitteestaan huomioon ottamalla perusteella ei ole mitään tekemistä kantajien ensimmäisessä oikeusasteessa esittämien 23 kanneperusteen kanssa eikä viiden yhdistetyn asian osalta kertyneestä asiakirja-aineistosta ilmenevien seikkojen kanssa, sillä asiakirjoissa ei ole mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että riidanalaiset vapautukset eivät olleet tukia niiden käyttöönottohetkellä vaan että ne olivat muuttuneet tuiksi vasta myöhemmin yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta.
- 30 Toisessa osassa komissio väittää, että omasta aloitteesta huomioon otettu peruste koskee itse asiassa riidanalaisen päätöksen aineellista laillisuutta eikä päätöksen perusteluja, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vaatima perustelu ei ole tarpeen asianosaisille eikä tuomioistuimille. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis jättänyt ottamatta huomioon oikeuskäytännössä vahvistetun erottelun

perusteluja koskevan perusteen ja asiakysymystä koskevan perusteen välillä ja tullut ensimmäisen oikeusasteen kantajien sijaan ottamalla huomioon perusteen, johon yksinomaan kyseiset kantajat saattoivat vedota. Se on näin menetellessään rikkonut komission mukaan yhtäältä EY 230 ja EY 253 artiklan määräyksiä ja toisaalta niitä sääntöjä, jotka koskevat velvollisuutta esittää kanteessa kanneperusteet ja jotka on esitetty yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklassa sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdassa ja 48 artiklan 2 kohdassa, koska se ei ole antanut näille säännöille mitään käytännön merkitystä. Nämä rikkomiset merkitsevät myös oikeudenkäyntivirheitä, jotka ovat komission edun vastaisia.

- 31 Vastapuolet huomauttavat kyseisen valitusperusteen riitauttaakseen lähinnä, että perustelujen puuttuminen, joka merkitsee olennaisten menettelymääräysten rikkomista, on sellainen oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva peruste, joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava huomioon omasta aloitteestaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei siis voida moittia siitä, että se on lausunut kanteen ulkopuolelta, eikä myöskään siitä, että se on soveltanut virheellisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa olevaa sääntöä, joka ei velvoita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaan kantajaa.
- 32 Vastapuolien mukaan riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista koskeva valitusperuste ei myöskään ole täysin riippumaton kantajien ensimmäisessä oikeusasteessa esittämistä kanneperusteista ja asiaan liittyvistä tosiseikoista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä olleen oikeudenkäyntimenettelyn aikana on erityisesti tuotu esiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 56–62 kohdassa esittämät erityiset seikat ja keskusteltu niistä.
- 33 Omasta aloitteesta huomioon otettu peruste ei vastapuolien mukaan koske aineellisoikeudellista kysymystä vaan pelkästään perustelujen puuttumista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valituksenalaisessa tuomiossa kyseenalaista myöskään sitä, että komissio on luonnehtinut riidanalaiset vapautukset uusiksi tuiksi, vaan pelkästään sen, ettei sille, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa ei voida soveltaa, ole annettu mitään selitystä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis ole jättänyt ottamasta huomioon perustelujen ja asiakysymyksen välillä tehtävää eroa, ja se on oikeutetusti katsonut olevan tarpeen, että riidanalaista päätöstä perustellaan kyseisen säännöksen sovellettavuuden osalta, ja että komission on käsiteltävänä olevan asian yhteydessä todettava ne syyt, joiden vuoksi se on luonnehtinut riidanalaiset vapautukset uusiksi tuiksi eikä voimassa oleviksi tuiksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 34 Jotta voidaan ottaa kantaa valitusperusteen ensimmäiseen osaan, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mennyt asianosaisten määrittelemän oikeusriidan ulkopuolelle, on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustelujen puuttuminen tai niiden riittämättömyys kuuluu EY 230 artiklassa tarkoitettuihin olennaisen menettelymääräyksen rikkomisiin ja sitä on pidettävä sellaisena oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvana perusteena, jonka unionin tuomioistuimet voivat ottaa tai niiden pitää ottaa huomioon omasta aloitteesta (ks. mm. asia C-166/95 P, komissio v. Daffix, tuomio 20.2.1997, Kok., s. I-983, 24 kohta; asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 67 kohta; asia C-265/97 P, VBA v. Florimex ym., tuomio 30.3.2000, Kok., s. I-2061, 114 kohta ja asia C-413/06 P, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomio 10.7.2008, Kok., s. I-4951, 174 kohta).
- 35 Kun unionin tuomioistuimet ottavat omasta aloitteestaan huomioon tällaisen perusteen, jee saatetun oikeusriidan ulkopuolelle eivätkä ne sovelta millään tavalla virheellisesti niitä menettelysääntöjä, jotka koskevat oikeusriidan kohteen ja kanneperusteiden esittämistä kanteessa.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis esillä olevassa asiassa ole ylittänyt toimivaltaansa, kun se on ottanut omasta aloitteesta huomioon perusteen, joka koskee riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista.
- 37 Tästä seuraa, että valitusperusteen ensimmäinen osa ei ole perusteltu.
- 38 Valitusperusteen toisen osan osalta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todellisuudessa ottanut omasta aloitteesta huomioon perusteen, joka koskee riidanalaisen päätöksen aineellista laillisuutta, on huomautettava, että

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kumonnut kyseisen päätöksen sillä valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa esitetyllä perusteella, että komission piti mainitun tuomion 56–62 kohdassa lueteltujen erityisten seikkojen vuoksi tutkia käsiteltävänä olevassa asiassa kysymystä asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan sovellettavuudesta ja perustella riidanalaista päätöstä tältä osin oikeudellisesti riittävällä tavalla sen sijaan, että se toteaa pelkästään, että kyseistä säännöstä ei voitu soveltaa esillä olevassa asiassa.

39 On todettava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole valituksenalaisessa tuomiossa antanut mitään asiaratkaisua mainitun säännöksen sovellettavuuden eikä yleisemmin sen kysymyksen osalta, josta asianosaiset ovat saaneet tilaisuuden lausua ja joka koskee sitä, oliko riidanalaisia vapautuksia pidettävä voimassa olevina tukina vai uusina tukina.

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei näin ollen voida moittia siitä, ettei se ole ottanut huomioon oikeuskäytännössä tunnustettua eroa sellaisen perustelujen puutteellisuutta tai niiden riittämättömyyttä koskevan perusteen, jonka unionin tuomioistuimet ottavat huomioon omasta aloitteestaan, ja sellaisen aineellista laillisuutta koskevan perusteen välillä, joka voidaan tutkia ainoastaan, jos kantaja on siihen vedonnut (ks. em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 67 kohta).

41 Tämän perusteella myöskään valitusperusteen toinen osa ei ole perusteltu.

42 Kaikesta edellä olevasta seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut kontradiktorista periaatetta ja puolustautumisoikeuksia

Asianosaisten lausumat

- 43 Komissio huomauttaa, että valituksenalaisessa tuomiossa omasta aloitteesta huomioon otetusta perusteesta ei ole keskusteltu eikä sitä ole edes otettu esiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyin kirjallisen ja suullisen käsittelyn aikana, ja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut yleisiä periaatteita, jotka koskevat kontradiktorisuutta ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamista.
- 44 Komissio vetoaa tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka koskee ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklaa ja jonka mukaan tuomioistuinten on itse noudatettava kontradiktorista periaatetta etenkin silloin, kun ne hylkäävät valituksen tai ratkaisevat riita-asian omasta aloitteestaan huomioon otetun syyn perusteella.
- 45 Se väittää lisäksi, että kontradiktorinen periaate on sellainen unionin tuomioistuimissa sovellettava yleinen prosessuaalinen periaate, jonka yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut hierarkkiselta tasoltaan perusoikeudeksi, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli mahdollisuus määrätä suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisesta antaakseen asianosaisille tilaisuuden lausua perusteesta, jonka se aikoi ottaa huomioon omasta aloitteestaan.
- 46 Vastapuolet väittävät, että unionin yleisellä tuomioistuimella on työjärjestyksensä 62 artiklan nojalla harkintavalta määrätä asian käsittely aloitettavaksi uudelleen ja että kyseisestä artiklasta ja saman työjärjestyksen 113 artiklasta ilmenee, että velvollisuus kuulla asianosaisia ennen jonkin perusteen huomioon ottamista omasta aloitteesta koskee ainoastaan perusteita, jotka johtavat kanteen tutkimatta jättämiseen tai lausunnon antamisen raukeamiseen. Ne huomauttavat lisäksi, että kun unionin tuomioistuin aikoo ottaa omasta aloitteestaan huomioon oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvan perusteen, se ei välttämättä aloita uudelleen suullista käsittelyä.

47 Vastapuolet väittävät, kuten komissiokin myöntää, että Euroopan ihmisoikeussopimusta ei sovelleta julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin ja että vaikka kontradiktorinen periaate on perusoikeus, sen soveltamisalaa on mukautettava asianosaisten aseman ja asian konkreettisten olosuhteiden mukaan.

48 Esillä olevassa asiassa kontradiktorista periaatetta on vastapuolien mukaan noudatettu, koska valituksenalainen tuomio ei perustu asiakirjoihin tai tosiseikkoihin, joita komissio ei ole ottanut huomioon. Omasta aloitteesta huomioon otettu peruste ei koske myöskään oikeudenkäynnin asiakysymystä, vaan olennaisen menettelymääräyksen rikkomista.

49 Vastapuolet toteavat lisäksi, ettei Euroopan unionin etuihin ole vaikutettu, sillä sen oikeuksia ei ole vahingoitettu, koska yhtäältä komission ei ole todettu olevan siviili- tai rikosoikeudellisessa vastuussa eikä sille ole määrätty seuraamusta ja koska toisaalta vaikka käsittely olisi aloitettu uudelleen, komissio ei olisi voinut esittää lausumia, joiden johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi jättänyt ottamasta omasta aloitteestaan huomioon perustelujen puuttumista koskevan perusteen, sillä perustelujen puuttumista ei voida korjata jälkikäteen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

50 Kontradiktorinen periaate kuuluu puolustautumisoikeuksiin. Sitä sovelletaan kaikkiin menettelyihin, jotka voivat johtaa unionin toimielimen päätökseen, joka vaikuttaa huomattavasti tietyn henkilön etuihin (ks. mm. asia C-315/99 P, *Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin*, tuomio 10.7.2001, Kok., s. I-5281, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja em. asia *Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala*, tuomion 61 kohta).

51 Unionin tuomioistuimet huolehtivat siitä, että niissä noudatetaan kontradiktorista periaatetta ja että ne itse noudattavat sitä.

- 52 Yhteisöjen tuomioistuin on siten jo todennut, että yhtäältä kontradiktorinen periaate merkitsee yleisesti oikeudenkäynnin asianosaisten oikeutta saada tietoonsa tuomioistuimelle esitetyt todisteet ja huomautukset ja keskustella niistä (asia C-450/06, Varec, tuomio 14.2.2008, Kok., s. I-581, 47 kohta) ja että toisaalta oikeuden perusperiaatteen vastaista olisi se, että tuomioistuimen päätöstä perusteltaisiin tosiseikoilla ja asiakirjoilla, joihin asianosaiset tai edes yksi niistä ei ole voinut tutustua ja joihin ne eivät näin ollen voineet ottaa kantaa (yhdistetyt asiat 42/59 ja 49/59, SNUPAT v. korkea viranomainen, tuomio 22.3.1961, Kok., s. 101, 156, Kok. Ep. I, s. 95; asia C-480/99 P, Plant ym. v. komissio ja South Wales Small Mines, tuomio 10.1.2002, Kok., s. I-265, 24 kohta ja asia C-199/99, Corus UK v. komissio, tuomio 2.10.2003, Kok., s. I-11177, 19 kohta).
- 53 Kontradiktorista periaatetta on sovellettava kaikkiin unionin tuomioistuimissa vireille saatetun oikeudenkäynnin asianosaisiin niiden oikeudellisesta asemasta riippumatta. Myös unionin toimielimet voivat siis vedota siihen silloin, kun ne ovat tällaisen oikeudenkäynnin asianosaisia.
- 54 Tuomioistuimien on noudatettava itse kontradiktorista periaatetta etenkin silloin, kun ne ratkaisevat oikeusriidan omasta aloitteesta huomioon otetun perusteen nojalla (ks. analogisesti ihmisoikeuksien alalla asia Skondrianos v. Kreikka, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 18.12.2003, 29 ja 30 kohta; asia Clinique des Acacias ym. v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.10.2005, 38 kohta ja asia Prikyan ja Angelova v. Bulgaria, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.2.2006, 42 kohta).
- 55 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 93–107 kohdassa todennut, kontradiktorinen periaate ei pääsääntöisesti tarkoita ainoastaan oikeudenkäynnin kunkin asianosaisten oikeutta tutustua asiakirjoihin sekä huomautuksiin, jotka vastapuoli on toimittanut tuomioistuimelle, ja keskustella niistä, eikä se estä ainoastaan sitä, että unionin tuomioistuimet perustavat päätöksensä tosiseikkoihin ja asiakirjoihin, joihin asianosaiset tai edes yksi niistä ei ole voinut tutustua ja joihin ne eivät näin ollen voineet ottaa kantaa. Se merkitsee pääsääntöisesti myös asianosaisten oikeutta tutustua oikeudellisiin perusteisiin, jotka tuomioistuin on ottanut huomioon omasta aloitteestaan ja joihin se aikoo perustaa ratkaisunsa, sekä keskustella niistä.

- 56 Oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen liittyvien vaatimusten täyttämiseksi asianosaisten on näet saatava tieto sellaisista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, jotka ovat oikeudenkäyntimenettelyn tuloksen kannalta ratkaisevia, ja niillä on oltava tilaisuus näistä kontradiktorisesti.
- 57 Muun muassa unionin tuomioistuimien työjärjestyksissä säädetyn kaltaisia erityistapaauksia lukuun ottamatta unionin tuomioistuimet eivät siis voi perustaa ratkaisuaan oikeudelliseen perusteeseen, joka on otettu huomioon omasta aloitteesta, vaikka se olisikin oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva peruste ja koskisi, kuten esillä olevassa asiassa, riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista, jolleivät ne ole kehottaneet asianosaisia ensin esittämään huomautuksensa kyseisestä perusteesta.
- 58 Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi vastaavassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa koskevassa asiayhteydessä todennut, että juuri kyseisen artiklan ja sen oikeuden taustalla olevan päämäärän perusteella, joka jokaisella henkilöllä, jota asia koskee, on tässä määräyksessä tarkoitettuun kontradiktoriseen menettelyyn ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, unionin tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta tai myös asianosaisten pyynnöstä määrätä työjärjestyksensä 61 artiklan mukaan suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen argumentin perusteella, josta asianosaisilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (ks. asia C-17/98, *Emesa Sugar*, määräys 4.2.2000, Kok., s. I-665, 8, 9 ja 18 kohta ja yhdistetyt asiat C-270/97 ja C-271/97, *Deutsche Post*, tuomio 10.2.2000, Kok., s. I-929, 30 kohta).
- 59 Unionin yleisellä tuomioistuimella tältä osin työjärjestyksensä 62 artiklan perusteella olevaa harkintavaltaa ei voida käyttää ottamatta huomioon velvollisuutta noudattaa kontradiktorista periaatetta.
- 60 Asiakirja-aineistosta ja unionin tuomioistuimessa käydystä suullisesta käsittelystä ilmenee esillä olevassa asiassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on

valituksenalaisella tuomiolla kumonnut riidanalaisen päätöksen sellaisen omasta aloitteesta huomioon ottamansa perusteen nojalla, joka koskee EY 253 artiklan virheellistä soveltamista, kehittämättä asianosaisia ensin kirjallisen käsittelyn tai suullisen käsittelyn kuluessa esittämään kyseistä perustetta koskevat huomautuksensa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on näin tehdessään loukannut kontradiktoria periaatetta.

61 Toisin kuin vastapuolet väittävät, kontradiktoria periaatteen noudattamatta jättämisellä on loukattu komission etuja unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 114–118 kohdassa todennut, vaikka perustelujen puuttuminen on tosin virhe, jota ei lähtökohtaisesti voida korjata, tällaisen virheen toteaminen pohjautuu kuitenkin arviointiin, jossa on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan otettava huomioon tietty määrä seikkoja, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on lisäksi valituksenalaisen tuomion 48 ja 49 kohdassa huomauttanut. Tällainen arviointi voi antaa aihetta keskusteluun erityisesti silloin, kun se ei koske perustelujen puuttumista kokonaisuudessaan vaan tiettyä nimenomaista tosiseikkaa tai oikeudellista seikkaa koskevia perusteluja. Jos komissiolle olisi annettu tilaisuus esittää huomautuksensa, se olisi tässä tapauksessa voinut etenkin vedota samoihin väitteisiin, jotka on esitetty käsiteltävänä olevan valituksen neljännen ja viidennen valitusperusteen yhteydessä ja jotka on mainittu tämän tuomion 64–67 kohdassa.

62 Kaikista näistä syistä komission esittämä toinen valitusperuste on hyväksyttävä.

63 Unionin tuomioistuim katsoo lisäksi esillä olevassa asiassa hyvän oikeudenkäytön vuoksi olevan tarkoituksenmukaista tutkia yhdessä neljäs ja viides valitusperuste, joissa komissio väittää lähinnä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on soveltanut virheellisesti EY 253 artiklaa, koska se on katsonut, ettei komissio ollut noudattanut sille kyseisessä määräyksessä asetettua perusteluvollisuutta asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan sovellettavuuden osalta.

Neljäs ja viides valitusperuste, jotka koskevat EY 253 artiklan virheellistä soveltamista

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

- 64 Komissio väittää neljännessä valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen soveltaneen virheellisesti EY 253 artiklaa, luettuna yhdessä EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 1 kohdan sekä menettelyn kulkua valtioneuvosten alalla koskevien sääntöjen kanssa.
- 65 Komissio väittää tämän valitusperusteen tueksi muun muassa, että riidanalaisen päätöksen perustelut osoittavat, että riidanalaiset vapautukset ovat aina olleet tukia niiden käyttöönotosta lähtien ja mainitussa päätöksessä esitetään oikeudellisesti riittävällä tavalla ja oikeuskäytännön vaatimusten mukaisesti se, että mainitut vapautukset saattavat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua. Sen mukaan ei siis ollut tarpeen selittää yksityiskohtaisemmin niitä syitä, joiden vuoksi asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa ei voitu soveltaa. Jos lisäksi oletettaisiin, että riidanalaiset vapautukset eivät olleet tukia niiden käyttöönottohetkellä, tästä seuraisi se, että ne eivät olisi vielääkään tukia, kuten eräät kantajat ovat ensimmäisessä oikeusasteessa virheellisesti väittäneet, eikä se, että ne olisivat voimassa olevia tukia, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut.
- 66 Komissio väittää viidennen valitusperusteensa yhteydessä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myös soveltanut virheellisesti EY 253 artiklaa, luettuna yhdessä EY 87 artiklan 1 kohdan, EY 88 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan kanssa, ja jättänyt noudattamatta velvollisuutta perustella tuomionsa.
- 67 Komissio väittää tämän valitusperusteen tueksi muun muassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on katsonut, että

erityiset seikat, jotka liittyvät kaikki neuvoston tai komission toimintaan, edellyttivät sitä, että riidanalaisessa päätöksessä on erityinen perustelu asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan sovellettavuuden osalta, vaikka voimassa olevan tai uuden valtioneuvoston käsite, joka on objektiivinen, ei voi riippua toimielinten toiminnasta tai lausumista varsinkaan silloin, kun kyseinen toiminta tai kyseiset lausunnot eivät liity valtioneuvoston valvontamenettelyyn. Tällainen arviointi olisi lisäksi ristiriidassa sen kanssa, mitä yhteisöjen tuomioistuin on todennut yhdistetyissä asioissa C-182/03 ja C-217/03, Belgia ja Forum 187 vastaan komissio, 22.6.2006 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-5479).

68 Vastapuolet toteavat vastauksena neljänteen valitusperusteeseen muun muassa, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisen syyt eivät ole selkeästi johdettavissa riidanalaisesta päätöksestä, joka ei siis ole selkeitä ja yksiselitteisiä perusteluja koskevan vaatimuksen mukainen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisäksi moittinut komissiota varsinkin siitä, ettei se ole esittänyt syitä, joiden vuoksi se katsoi riidanalaisien vapautusten vääristävän kilpailua yhteismarkkinoilla, vaikka se näytti aikaisemmin olleen juuri vastakkaisella kannalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut tässä yhteydessä perustellusti oikeuskäytännön perusteella, että komission olisi pitänyt esittää syyt, jotka osoittavat sen tehneen sen päätelmän oikeuttavan arvioinnin. Vastapuolten mukaan komissio pyrkii tällä valitusperusteella todellisuudessa korjaamaan riidanalaisen päätöksen puuttuvia perusteluja ja saamaan unionin tuomioistuimen ottamaan kantaa asiakysymyksiin, jotka eivät liity tähän perustelujen puuttumiseen.

69 Vastapuolet väittävät vastauksena viidenteen valitusperusteeseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kyseenalaistanut valtioneuvoston käsitteen objektiivisuutta vaan katsonut ainoastaan, että kun otetaan huomioon neuvoston aikaisemmat päätökset ja perusteltu luottamus, jonka ne ovat synnyttäneet riidanalaisien vapautusten laillisuuden osalta, komission olisi pitänyt selittää päätöksessään syyt, jotka johtivat objektiivisesti siihen, ettei asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa voitu soveltaa. Koska päätöksen perustelujen on oltava itse päätöksen tekstissä, komission antamalla selityksillä ei vastapuolten mukaan voida korjata perustelujen puuttumista.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 70 Asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan mukaan voimassa olevina tukina pidetään tukia, jotka käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen seurauksena ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä.
- 71 Yhteismarkkinoiden kehityksen käsite voidaan ymmärtää taloudellisten ja oikeudellisten olosuhteiden muutoksena kyseisen toimenpiteen kohteena olevalla alalla, eikä se koske esimerkiksi tilannetta, jossa komissio muuttaa arviointiaan valtiontukisääntöjen tiukemman soveltamisen perusteella (ks. em. asia Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 71 kohta).
- 72 Yleisemmin on todettava, että voimassa olevan tai uuden valtiontuen käsite liittyy objektiiviseen tilanteeseen. Kuten komissio väittää, kyseinen käsite ei voi olla riippuvainen toimielinten toiminnasta tai lausumista.
- 73 Yhteisöjen tuomioistuin on tämän vuoksi huomautettuaan ensin, että EY 253 artiklan mukainen unionin toimenpiteen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaan, todennut edellä mainitussa asiassa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio annetun tuomion 137 kohdassa, että komissiolle ei voida asettaa velvollisuutta ilmoittaa syitä, joiden vuoksi se on arvioinut kysymyksessä olevaa järjestelmää eri tavoin aiemmissä päätöksissään.
- 74 Näin on kuitenkin varsinkin silloin, kun komission kyseisestä kansallisesta toimenpiteestä aikaisemmin tekemä mahdollisesti erilainen arviointi on tehty, kuten esillä olevassa asiassa, muussa menettelyssä kuin valtiontukien valvontamenettelyssä.

- 75 Tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 56–62 kohdassa esitetyt seikat, jotka liittyvät pääsääntöisesti yhtäältä siihen, että komissio oli katsonut neuvoston tehdessä päätökset riidanalaiisten vapautusten hyväksymisestä, etteivät kyseiset vapautukset johda kilpailun vääristymiseen eivätkä ne estä yhteismarkkinoiden moitteetonta toimintaa, ja toisaalta siihen, että mainittujen päätösten perusteella saatettiin ajatella, ettei näitä samoja vapautuksia voida pitää valtioneukina, eivät lähtökohtaisesti voineet velvoittaa komissiota perustelemaan riidanalaiasta päätöstä asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisen osalta.
- 76 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis kumonnut riidanalaisen päätöksen oikeudellisesti virheellisin perustein, koska se on katsonut, että näiden seikkojen johdosta komission olisi esillä olevassa asiassa pitänyt tutkia kysymystä kyseisen säännöksen sovellettavuudesta ja perustella mainittua päätöstä erityisesti tältä osin ja että komissio oli soveltanut virheellisesti EY 253 artiklaa, koska se ei ollut näin tehnyt.
- 77 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmentävä toimenpiteen tehneen unionin toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, täyttävätkö toimenpiteen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. mm. em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja em. asia Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomion 166 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 78 Esillä olevassa asiassa komissio on kuitenkin riidanalaisen päätöksen 58–64 perustelukappaleessa esittänyt ensin ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että riidanalaiset vapautukset ovat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yhteismarkkinoille soveltumattomia tukia, toteamalla, että niillä annetaan etua tietyille yrityksille, että

kyseinen etu myönnetään valtion varoista, että ne vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että ne voivat vääristää tai uhata vääristää kilpailua.

- 79 Komissio on erityisesti riidanalaisen päätöksen 60 perustelukappaleessa todennut, että riidanalaiset vapautukset vähentävät yhden raaka-aineen kustannuksia ja antavat siten etua tuensaajille, jotka asetetaan edullisempaan asemaan kuin kivennäisöljyjä muilla teollisuudenaloilla tai alueilla käyttävät muut yritykset. Komissio huomauttaa mainitun päätöksen 61 ja 62 perustelukappaleessa yhtäältä, että tuensaajat ja Ranska ilmaisivat huomautuksissaan kannan, jonka mukaan valmisteveron alennusten nimenomaisena tarkoituksena oli kustannuksia vähentämällä vahvistaa tuensaajien kilpailukykyä kilpailijoihinsa nähden, ja toisaalta että alumiinioksidilla, jota valmistetaan myös Kreikassa, Espanjassa, Saksassa ja Unkarissa, käydään jäsenvaltioiden välistä kauppaa, joten riidanalai-
sten vapautusten voidaan siten olettaa vaikuttavan unionin sisäiseen kauppaan ja vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua.
- 80 Komissio on tämän jälkeen riidanalaisen päätöksen 65–70 perustelukappaleessa esittänyt syyt, joiden vuoksi se katsoo, että riidanalaiset vapautukset ovat uutta tukea eivätkä voimassa olevaa tukea asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan säännösten perusteella. Se on siten todennut, että mainitut vapautukset eivät olleet voimassa ennen kuin perustamissopimus tuli voimaan kyseessä olevissa kolmessa jäsenvaltiossa, että niitä ei ole koskaan arvioitu eikä niille ole annettu lupaa valtioneuvoston päätösten perusteella, että niitä ei ole koskaan ilmoitettu ja lopuksi että mainitun asetuksen 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa ei voida soveltaa tässä tapauksessa.
- 81 Vaikka komissio ei ole selittänyt riidanalaisessa päätöksessä tätä viimeksi mainittua seikkaa yksityiskohtaisemmin, näistä perustelukappaleista ilmenee kuitenkin kokonaisuudessaan selkeästi, että komission mielestä riidanalaiset vapautukset eivät olleet muuttuneet valtioneuvoston tuetuksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta vaan että ne olivat olleet tukea jo alusta lähtien, joten asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa ei voitu soveltaa esillä olevassa asiassa.

- 82 Lisäksi on selvää, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät olleet esittäneet huomautuksia, joissa ne olisivat vedonneet jonkinlaiseen riidanalaisen vapautusten käyttöön ottamisen jälkeen tapahtuneeseen yhteismarkkinoiden kehitykseen ja joiden johdosta komission olisi pitänyt esittää vastauksena syyt, joiden vuoksi se katsoi, ettei asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa voitu soveltaa esillä olevassa asiassa.
- 83 Riidanalaisen päätöksen perustelukappaleista ilmenee lisäksi selvästi, että vaikka komissio oli katsonut sillä hetkellä, kun neuvosto teki päätökset riidanalaisen vapautusten hyväksymisestä, etteivät kyseiset vapautukset johtaneet kilpailun vääristymiseen eivätkä estäneet sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa, mainittuja vapautuksia ei ollut kuitenkaan koskaan arvioitu eikä niille ollut annettu lupaa valtioneuvoston päätösten perusteella, joita soveltaen se on tullut päinvastaiseen lopputulokseen. Tältä osin on myös todettava, että riidanalaisen päätöksen 95–100 perustelukappaleissa on esitetty sen johdosta, että mainitut päätökset on tehty komission ehdotuksesta eikä niissä mainita mahdollista ristiriitaa näiden sääntöjen kanssa, erityinen perustelu, jonka päätteeksi komissio on päättellyt, että olisi luottamuksen suojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden vastaista, jos 2.2.2002 asti myönnettyjen vapautusten nojalla saatu tuki perittäisiin takaisin tuensaajilta.
- 84 Kun näin ollen otetaan huomioon etenkin riidanalaisen päätöksen luonne ja sisältö, valtioneuvoston päätös sekä niiden, joille mainittu päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, mahdollinen tarve saada selvennystä tilanteeseen, on ilmeistä, että riidanalaisen päätöksen perustelut täyttivät tämän tuomion 77 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä asetetut vaatimukset eikä niissä tarvinnut välttämättä olla erityisiä selityksiä, kuten komissio väittää, asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisen osalta.
- 85 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio ei ollut noudattanut sille EY 253 artiklassa asetettua perusteluvollisuutta asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättämisen osalta.

86 Tämän vuoksi myös neljäs ja viides valitusperuste on hyväksyttävä.

87 Kaiken tämän perusteella ja tarvitsematta tutkia asianosaisten esittämiä muita väitteitä ja oikeudellisia perusteita valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin siinä kumotaan riidanalainen päätös sillä perusteella, että komissio on kyseisessä päätöksessä laiminlyönyt velvollisuutensa perustella asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättäminen esillä olevassa asiassa, ja siltä osin kuin siinä todetaan, että komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan kantajille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut väli-toimimennetelystä asiassa T-69/06 R aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

Asian palauttaminen unionin yleiseen tuomioistuimeen

88 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan unionin tuomioistuin voi kumotessaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

89 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tässä tapauksessa ole ottanut asiakysymyksen osalta kantaa yhteenkään asianosaisten esittämään kanneperusteseen, unionin tuomioistuin katsoo, ettei käsiteltävänä oleva asia ole ratkaisukelpoinen. Yhdistetyt asiat on siis palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Oikeudenkäyntikulut

- 90 Koska asiat on palautettu unionin yleiseen tuomioistuimeen, muutoksenhakumenettelystä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06, Irlanti ym. vastaan komissio, 12.12.2007 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä**
  - kumotaan Gardannen alueella, Shannonin alueella ja Sardiassa alumiinioksidin valmistuksessa polttoaineena käytettävien kivennäisöljyjen vapauttamisesta valmisteverosta, jonka Ranska, Irlanti ja Italia ovat panneet täytäntöön, 7.12.2005 tehty komission päätös 2006/232/EY sillä perusteella, että Euroopan yhteisöjen komissio on kyseisessä päätöksessä laiminlyönyt velvollisuutensa perustella [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan soveltamatta jättäminen esillä olevassa asiassa, ja
  - todetaan, että Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluisaan ja se velvoitetaan korvaamaan kantajille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut väli-toimimenettelystä asiassa T-69/06 R aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

- 2) **Yhdistetyt asiat T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06 palautetaan Euroopan unionin yleiseen tuomioistuimeen.**

- 3) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Allekirjoitukset